

LAG-indsatsen på småøerne

Bilag til notatet: *Fødevarer- og landbrugspakken får store konsekvenser for LAG-indsatsen*

For LAG-indsatsen på de 27 småøer er der to grundlæggende forudsætninger, som ligger til grund for LAG'ens virke og succes:

1. LAG'en skal have driftsmidler til at ansætte en koordinator på fuldtid.
2. Der skal være midler nok til at iværksætte og støtte projekter, som i samspil og med forskellige værktøjer løfter ambitionerne i LAG'ens strategi, og som giver synlige effekter.

LEADER-metoden, LAG-arbejdet og koordinatoropgaver

LEADER-metoden (som ligger til grund for LAG-indsatsen) bygger på, at de lokale aktionsgrupper arbejder strategisk, er aktive og opsøgende og er med til at skabe sammenhænge mellem lokale udviklingstiltag og projekter. På småøerne er der på den baggrund opnået succes med, at LAG'en deltager aktivt i udviklingsarbejder, igangsætter aktiviteter og tager initiativ til netværk, kompetenceudvikling og nye samarbejder.

En af forudsætningerne for succes med LAG-midlerne på småøerne er desuden, at bestyrelsen og koordinatoren har ressourcer til at være aktive i processen med at udvikle, beskrive og prioritere projekter og kan bistå med fundraising og sparring i gennemførelsen af projekterne. Det er erfaringen, at det kræver en fuldtidskoordinator at løfte denne opgave på småøerne, hvor behovet for projekthjælp og facilitering er stort, og hvor de geografiske afstande giver behov for stor rejseaktivitet.

Med de nuværende økonomiske rammer har LAG Småøerne cirka 700.000 kr. fra landdistriktsprogrammet til drift af foreningens aktiviteter og aflønning af koordinatoren. Dette beløb er i dag ikke tilstrækkeligt til at holde et aktivitetsniveau, der står mål med ambitionerne og med intentionerne i LEADER-metoden og i LAG Småøernes strategi. Beskæres disse driftsmidler vil LAG Småøernes drift alene have karakter af administration jf. de krav Erhvervsstyrelsen stiller til LAG'ens virke, og LAG-støtten får dermed karakter af en mere traditionel tilskudsordning, hvor man ikke opnår den virksomme sammenhæng mellem igangsatte projekter, og hvor der ikke kan være fokus på den mere strategiske indsats.

Strategi, projekter og erhvervsudvikling

LAG Småøerne vil skabe beskæftigelse i private virksomheder bl.a. ved at give investeringstilskud og ved at støtte erhvervsprojekter, hvor småøernes virksomheder får rådgivning, markedsføringsbistand, kvalitets- og servicetjek, hjælp til innovation osv. Strategien er, at de to indsatsområder skal støtte hinanden og tilsammen give et løft hos småøernes virksomheder. Dette kræver, at LAG'en har midler nok til at igangsætte og støtte ambitiøse udviklingsprojekter i samarbejde med kommuner, erhvervskontorer og eksterne rådgivere.

For at kunne gennemføre den strategi er det nødvendigt at have midler til at støtte mange virksomheder med mindre investeringer og til at igangsætte større erhvervsudviklingsprojekter.

Det tredje ben i LAG Småøernes erhvervsindsats er investeringer i havnefaciliteter, naturcentre og andre anlæg og faciliteter, der skaber ramme for udvikling af fx turismeerhvervet på småøerne, men som også

skaber attraktive rammer for øboernes hverdag. Også denne indsats omfatter store, omkostningstunge (anlægs)projekter.

Med de nuværende økonomiske rammer har LAG Småøerne cirka 3 mio. kr. fra landdistriktsprogrammet til at støtte projekter. Hvis det beløb bliver beskåret, er det ikke længere muligt at gennemføre denne flerstrengede strategi på et seriøst niveau med de nødvendige effekter.

Erhvervsudvikling: et eksempel på LEADER-metoden

Vores erfaringer viser, at småøernes små, private virksomheder sjældent har mulighed for at benytte tilbud fra regionale væksthuse og kommunale erhvervservices, fordi ø-virksomhedernes ikke matcher de etablerede tilbuds krav om fx vækst, kapacitet og eksportparathed. Derfor er der risiko for, at der er udviklingsmuligheder og potentialer, der ikke bliver udnyttet. De erhvervsinitiativer, LAG'en kan iværksætte er derfor afgørende for virksomhedernes muligheder for udvikling og jobskabelse.

LEADER-metoden og den lokalforankrede strategi giver mulighed for en sådan indsats målrettet virksomhederne og vilkårene på småøerne. Dette tjener som et godt eksempel på de muligheder, metoden og hele LAG-indsatsen giver, hvis LAG'en har ressourcer til at løfte opgaverne.

I 2015 støttede LAG Småøerne tre af denne type erhvervsprojekter med i alt 900.000 kr., og i første ansøgningsrunde i 2016 har LAG'en indstillet to erhvervsudviklingsprojekter til tilskud. Samarbejdspartnerne er bl.a. private rådgivningsfirmaer, kommuner og erhvervs- og turismecentre. I denne indsats spiller bestyrelsen og koordinatoren en store rolle. Bestyrelsen bidrager med kompetencer og strategisk udsyn, mens koordinatoren arbejder i marken med koordinering, opsøgende aktiviteter, netværksdannelse og videndeling for at få de mange aktører til at arbejde sammen og for at medvirke til at skabe gode projekter.

En sådan målrettet erhvervsindsats kræver både de nødvendige midler til at igangsætte projekter og en ressourcestærk LAG, der – med strategien i hånden – kan være proaktiv og koordinerende.

LAG-indsatsens eksistensberettigelse

Ovenstående eksempler illustrerer, at LAG'en kan være en stærk aktør, når det gælder om at skabe udvikling på småøerne. Men eksemplerne viser også, at LAG-indsatsen kun kan lykkes, hvis LAG'en har de nødvendige midler.

Med den varslede beskæring på 30 pct. bliver midlerne så få, at den største del af LAG'ens arbejde kommer til at bestå af administration og sagsbehandling, der er pålagt af Erhvervsstyrelsen, og der vil ikke være ressourcer til at være den drivende kraft, som LAG'en har potentiale til at være. Det vil således ikke være muligt at holde de ambitiøse mål, som LAG'en har sat sig, og indsatsen mister sin berettigelse i forhold til de intentioner og principper, der ligger til grund for den danske LAG-indsats (som den er beskrevet i EU's forordning og i det danske landdistriktsprogram).

LAG-indsatsens eksistensberettigelse hviler på, at de særlige metoder i LEADER-metoden kan bringes i spil på en seriøs måde og tilføre en nytteværdi og skabe effekter, som man ellers ikke kan opnå.